

Υπηρεσία Τύπου και
Πληροφόρησης

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 29/22
Λουξεμβούργο, 22 Φεβρουαρίου 2022

Απόφαση στην υπόθεση C-160/20
Stichting Rookpreventie Jeugd κ.λπ.

Τσιγάρα με φίλτρο: η μέθοδος του ISO για τον υπολογισμό των μέγιστων επιπέδων εκπομπών πίσσας, νικοτίνης και μονοξειδίου του άνθρακα, στην οποία παραπέμπει το δίκαιο της Ένωσης, είναι έγκυρη και μπορεί να αντιταχθεί στους κατασκευαστές τσιγάρων

Εντούτοις, δεδομένου ότι δεν έχει δημοσιευθεί στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η μέθοδος αυτή δεν μπορεί να αντιταχθεί στους ιδιώτες εν γένει, όπως για παράδειγμα στις οργανώσεις για την προστασία της υγείας των καταναλωτών

Τον Ιούλιο και τον Αύγουστο 2018, το Stichting Rookpreventie Jeugd (Ίδρυμα για την πρόληψη του καπνίσματος στους νέους, Κάτω Χώρες) και δεκατέσσερις άλλοι φορείς (στο εξής: προσφεύγοντες) ζήτησαν από την Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (Ολλανδική Αρχή Ασφάλειας Τροφίμων και Καταναλωτικών Προϊόντων) τη λήψη αναγκαστικού μέτρου διοικητικού χαρακτήρα. Οι προσφεύγοντες ζήτησαν από την εν λόγω αρχή, αφενός, να εξασφαλίσει ότι τα τσιγάρα φίλτρου που προσφέρονται στους καταναλωτές στις Κάτω Χώρες, εφόσον χρησιμοποιούνται σύμφωνα με τον προορισμό τους, δεν υπερβαίνουν τα μέγιστα επίπεδα εκπομπών πίσσας, νικοτίνης και μονοξειδίου του άνθρακα τα οποία προβλέπονται στην οδηγία 2014/40¹ και, αφετέρου, να υποχρεώσει τους κατασκευαστές, τους εισαγωγείς και τους διανομείς προϊόντων καπνού να αποσύρουν από την αγορά τα τσιγάρα φίλτρου τα οποία υπερβαίνουν τα ως άνω επίπεδα εκπομπών.

Κατά της απόφασης με την οποία απορρίφθηκε η αίτηση αυτή οι προσφεύγοντες άσκησαν διοικητική προσφυγή ενώπιον του Υφυπουργού. Κατόπιν της απόρριψης της προσφυγής αυτής, οι προσφεύγοντες άσκησαν προσφυγή ενώπιον του Rechtbank Rotterdam (πρωτοδικείου Ρότερνταμ, Κάτω Χώρες). Υποστήριξαν ότι το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 2014/40² δεν επιβάλλει τη χρήση συγκεκριμένης μεθόδου μέτρησης των επιπέδων εκπομπών και ότι προκύπτει, μεταξύ άλλων, από διάφορες μελέτες, ότι μια άλλη μέθοδος μέτρησης (η λεγόμενη Canadian Intense) θα έπρεπε να εφαρμόζεται για να υπολογισθούν τα ακριβή επίπεδα εκπομπών των τσιγάρων με φίλτρο που χρησιμοποιούνται με τον προβλεπόμενο τρόπο.

Το πρωτοδικείο Ρότερνταμ ζήτησε από το Δικαστήριο την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως σχετικά, μεταξύ άλλων, με το κύρος του άρθρου 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 2014/40 υπό το πρίσμα της αρχής της διαφάνειας³, πλειόνων διατάξεων του δικαίου της Ένωσης⁴ καθώς και υπό

¹ Οδηγία 2014/40/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 3ης Απριλίου 2014, για την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με την κατασκευή, την παρουσίαση και την πώληση προϊόντων καπνού και συναφών προϊόντων και την κατάργηση της οδηγίας 2001/37/ΕΚ (ΕΕ 2014, L 127, σ. 1). Το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής προβλέπει τα μέγιστα επίπεδα εκπομπών πίσσας, νικοτίνης και μονοξειδίου του άνθρακα των τσιγάρων που διατίθενται στην αγορά ή κατασκευάζονται στα κράτη μέλη (στο εξής: μέγιστα επίπεδα εκπομπών τα οποία καθορίζονται από την οδηγία 2014/40).

² Κατά το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 2014/40, «[ο]ι εκπομπές πίσσας, νικοτίνης και μονοξειδίου του άνθρακα των τσιγάρων μετρούνται βάσει του προτύπου ISO 4387 για την πίσσα, του προτύπου ISO 10315 για τη νικοτίνη και του προτύπου ISO 8454 για το μονοξείδιο του άνθρακα. Η ακρίβεια των μετρήσεων όσον αφορά την πίσσα, τη νικοτίνη και το μονοξείδιο του άνθρακα προσδιορίζεται σύμφωνα με το πρότυπο ISO 8243».

³ Αρχή η οποία κατοχυρώνεται στο άρθρο 1, δεύτερο εδάφιο, και στο άρθρο 10, παράγραφος 3, ΣΕΕ, στο άρθρο 15, παράγραφος 1, και στο άρθρο 298, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ καθώς και στο άρθρο 42 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης).

⁴ Άρθρο 114, παράγραφος 3, και άρθρο 297, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, κανονισμός (ΕΕ) 216/2013 του Συμβουλίου, της 7ης Μαρτίου 2013, για την ηλεκτρονική δημοσίευση της Επίσημης Εφημερίδας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ 2013, L 69,

το πρίσμα της συμβάσεως-πλασίου του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας για τον έλεγχο του καπνού ⁵.

Με απόφαση του τμήματος μείζονος συνθέσεως, το Δικαστήριο επιβεβαιώνει το κύρος της ως άνω διάταξης της οδηγίας 2014/40, αποφαινόμενο ότι αυτή συνάδει μεταξύ άλλων προς τις αρχές και τις διατάξεις του δικαίου της Ένωσης και του διεθνούς δικαίου τις οποίες αναφέρει η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως ⁶.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

Κατά πρώτον, το Δικαστήριο κρίνει ότι, δυνάμει του άρθρου 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 2014/40, τα μέγιστα επίπεδα εκπομπών τα οποία καθορίζονται από την εν λόγω οδηγία για τα τσιγάρα που προορίζονται να διατεθούν στην αγορά ή κατασκευάζονται στα κράτη μέλη, πρέπει να μετρούνται κατ' εφαρμογήν των μεθόδων μέτρησης που απορρέουν από τα πρότυπα ISO στα οποία παραπέμπει η διάταξη αυτή. Ειδικότερα, η ως άνω διάταξη παραπέμπει επιτακτικώς στα εν λόγω πρότυπα ISO και δεν αναφέρεται σε καμία άλλη μέθοδο μέτρησης.

Κατά δεύτερον, το Δικαστήριο εξετάζει, κατ' αρχάς, το κύρος του άρθρου 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 2014/40 υπό το πρίσμα της αρχής της διαφάνειας. Συναφώς, επισημαίνει ότι, μολονότι η εν λόγω διάταξη παραπέμπει σε πρότυπα ISO τα οποία δεν έχουν δημοσιευθεί στην Επίσημη Εφημερίδα, εντούτοις, δεν προβλέπει κανένα περιορισμό όσον αφορά την πρόσβαση στα πρότυπα αυτά, έστω και συνιστάμενο στην απαίτηση υποβολής αίτησης βάσει των διατάξεων σχετικά με την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων ⁷. Όσον αφορά, ακολούθως, το κύρος του άρθρου 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 2014/40 υπό το πρίσμα του κανονισμού 216/2013 ⁸, το Δικαστήριο σημειώνει ότι η εσωτερική νομιμότητα της οδηγίας αυτής δεν μπορεί, σύμφωνα με τη νομολογία, να εξετασθεί υπό το πρίσμα του εν λόγω κανονισμού. Όσον αφορά, τέλος, το κύρος του άρθρου 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 2014/40 υπό το πρίσμα του άρθρου 297, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ ⁹, ερμηνευόμενου με γνώμονα την αρχή της ασφάλειας δικαίου, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι ο νομοθέτης της Ένωσης έχει την ευχέρεια – λαμβανομένης υπόψη της ευρείας εξουσίας εκτίμησης που διαθέτει στο πλαίσιο της άσκησης των αρμοδιοτήτων που του απονέμονται όταν η δράση του συνεπάγεται επιλογές πολιτικής, οικονομικής και κοινωνικής φύσεως καθώς και σύνθετες εκτιμήσεις και αξιολογήσεις– να παραπέμπει, στις πράξεις που εκδίδει, σε τεχνικά πρότυπα που έχει θεσπίσει οργανισμός τυποποίησης όπως ο Διεθνής Οργανισμός Τυποποίησης (ISO).

Εντούτοις, το Δικαστήριο διευκρινίζει ότι η αρχή της ασφάλειας δικαίου επιτάσσει η παραπομπή σε τέτοια πρότυπα να είναι σαφής, ακριβής και προβλέψιμη ως προς τα αποτελέσματά της, ώστε οι ενδιαφερόμενοι να μπορούν να καθορίζουν αναλόγως τη συμπεριφορά τους στις έννομες καταστάσεις και σχέσεις που διέπονται από την έννομη τάξη της Ένωσης. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο εκτιμά ότι, καθόσον η παραπομπή του άρθρου 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 2014/40 στα πρότυπα ISO είναι σύμφωνη με την απαίτηση αυτή και η ως άνω οδηγία δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα, το γεγονός και μόνον ότι η διάταξη αυτή παραπέμπει σε πρότυπα ISO που δεν έχουν, στο παρόν στάδιο, δημοσιευθεί στην Επίσημη Εφημερίδα δεν είναι ικανό να θέσει υπό αμφισβήτηση το κύρος της διατάξεως.

σ. 1), και άρθρα 24 και 35 του Χάρτη.

⁵ Σύμβαση-πλαίσιο του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας για τον έλεγχο του καπνού (στο εξής: ΣΠΕΚ), που υπογράφηκε στη Γενεύη στις 21 Μαΐου 2003, και στην οποία συμβαλλόμενα μέρη είναι τόσο η Ευρωπαϊκή Ένωση όσο και τα κράτη μέλη της.

⁶ Μεταξύ άλλων, το άρθρο 5, παράγραφος 3, της ΣΠΕΚ.

⁷ Κανονισμός (ΕΚ) 1049/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Μαΐου 2001, για την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής (ΕΕ 2001, L 145, σ. 43).

⁸ Ο κανονισμός (ΕΕ) 216/2013 προβλέπει, μεταξύ άλλων, κανόνες σχετικούς με τη δημοσίευση στην Επίσημη Εφημερίδα των πράξεων του δικαίου της Ένωσης.

⁹ Δυνάμει της διατάξεως αυτής, «[ο]ι νομοθετικές πράξεις δημοσιεύονται στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*. Αρχίζουν να ισχύουν από την ημερομηνία που ορίζουν ή, άλλως, την εικοστή ημέρα από τη δημοσίευσή τους».

Ωστόσο, όσον αφορά τη δυνατότητα αντιτάξεως των προτύπων ISO έναντι των ιδιωτών, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι, δυνάμει της αρχής της ασφάλειας δικαίου, τα πρότυπα αυτά, τα οποία έχουν καταστεί υποχρεωτικά με νομοθετική πράξη της Ένωσης, μπορούν να αντιταχθούν στους ιδιώτες εν γένει μόνον αν έχουν τα ίδια δημοσιευθεί στην Επίσημη Εφημερίδα. Συγκεκριμένα, ελλείψει δημοσίευσης στην Επίσημη Εφημερίδα των προτύπων στα οποία παραπέμπει το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 2014/40, οι ιδιώτες δεν είναι σε θέση να γνωρίζουν τις μεθόδους μέτρησης των επιπέδων εκπομπών τα οποία καθορίζονται από την ως άνω οδηγία για τα τσιγάρα. Αντιθέτως, όσον αφορά τη δυνατότητα αντιτάξεως των προτύπων ISO έναντι των επιχειρήσεων, το Δικαστήριο τονίζει ότι, στο μέτρο που αυτές έχουν πρόσβαση στην επίσημη και αυθεντική έκδοση των προτύπων στα οποία παραπέμπει το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 2014/40 μέσω των εθνικών οργανισμών τυποποίησης, τα εν λόγω πρότυπα μπορούν να τους αντιταχθούν.

Κατά τρίτον, όσον αφορά το κύρος του άρθρου 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 2014/40 υπό το πρίσμα του άρθρου 5, παράγραφος 3, της ΣΠΕΚ¹⁰, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι η τελευταία διάταξη δεν απαγορεύει κάθε συμμετοχή της καπνοβιομηχανίας στον καθορισμό και την εφαρμογή της νομοθεσίας για τον έλεγχο του καπνού, αλλά σκοπεύει μόνο να εμποδίσει το ενδεχόμενο να επηρεάζονται από τα συμφέροντα της καπνοβιομηχανίας οι πολιτικές ελέγχου του καπνού τις οποίες εφαρμόζουν τα συμβαλλόμενα στη σύμβαση αυτή μέρη. Ως εκ τούτου, η συμμετοχή και μόνον της καπνοβιομηχανίας στη θέσπιση των επίμαχων προτύπων από τον ISO δεν μπορεί να επηρεάσει το κύρος του άρθρου 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 2014/40.

Κατά τέταρτον, όσον αφορά το κύρος του άρθρου 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 2014/40 υπό το πρίσμα της επιταγής της διασφάλισης υψηλού επιπέδου προστασίας της ανθρώπινης υγείας¹¹ καθώς και υπό το πρίσμα των άρθρων 24 και 35 του Χάρτη¹², το Δικαστήριο τονίζει ότι, κατά πάγια νομολογία, το κύρος της εν λόγω διάταξης της οδηγίας 2014/40 δεν μπορεί να εκτιμηθεί επί τη βάση των μελετών που μνημονεύονται από το αιτούν δικαστήριο στην αίτηση προδικαστικής αποφάσεως. Πράγματι, οι μελέτες αυτές είναι μεταγενέστερες της 3ης Απριλίου 2014, ημερομηνίας έκδοσης της οδηγίας αυτής.

Τέλος, πέμπτον, το Δικαστήριο αποσαφηνίζει τα χαρακτηριστικά που πρέπει να έχει η μέθοδος μέτρησης των εκπομπών των τσιγάρων που πρέπει να χρησιμοποιείται, προκειμένου να διαπιστωθεί η τήρηση των μέγιστων επιπέδων εκπομπών τα οποία καθορίζονται από την οδηγία 2014/40, στην περίπτωση κατά την οποία η παραπομπή του άρθρου 4, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας στα πρότυπα ISO δεν μπορεί να αντιταχθεί στους ιδιώτες. Συνακόλουθα, αποφαινεται ότι η εν λόγω μέθοδος πρέπει να είναι κατάλληλη, υπό το πρίσμα των επιστημονικών και τεχνικών εξελίξεων ή των διεθνώς συμφωνημένων προτύπων, για τη μέτρηση των επιπέδων εκπομπών που εκλύονται από το τσιγάρο όταν χρησιμοποιείται σύμφωνα με τον προορισμό του και πρέπει να θέτει ως βάση ένα υψηλό επίπεδο προστασίας της ανθρώπινης υγείας, ιδίως για τους νέους. Η ακρίβεια των μετρήσεων οι οποίες πραγματοποιούνται μέσω της μεθόδου αυτής πρέπει να επαληθεύεται από εργαστήρια τα οποία εγκρίνονται και εποπτεύονται από τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 2014/40. Εναπόκειται στο εθνικό δικαστήριο να εκτιμήσει εάν οι μέθοδοι που πράγματι χρησιμοποιήθηκαν για τη μέτρηση των επιπέδων εκπομπών συνάδουν προς την οδηγία 2014/40, χωρίς να λάβει υπόψη το άρθρο της 4, παράγραφος 1.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Η προδικαστική παραπομπή παρέχει στα δικαστήρια των κρατών μελών τη δυνατότητα, στο πλαίσιο της ένδικης διαφοράς της οποίας έχουν επιληφθεί, να υποβάλουν στο Δικαστήριο ερώτημα σχετικό με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ή με το κύρος πράξεως οργάνου της Ένωσης. Το Δικαστήριο δεν αποφαινεται επί της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου. Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να επιλύσει τη διαφορά σύμφωνα με την απόφαση του Δικαστηρίου. Η απόφαση αυτή δεσμεύει, κατά τον ίδιο τρόπο, τα άλλα εθνικά δικαστήρια που επιλαμβάνονται παρόμοιου προβλήματος.

¹⁰ Η διάταξη αυτή προβλέπει ότι, κατά τη χάραξη και την εφαρμογή των πολιτικών τους για τη δημόσια υγεία όσον αφορά τον έλεγχο του καπνού, τα συμβαλλόμενα μέρη μεριμνούν για την προστασία αυτών των πολιτικών από τα συμφέροντα της καπνοβιομηχανίας, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο.

¹¹ Όπως προβλέπει μεταξύ άλλων το άρθρο 114, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ.

¹² Το άρθρο 24 του Χάρτη αφορά τα δικαιώματα του παιδιού. Το δε άρθρο 35 του Χάρτη αφορά την προστασία της υγείας.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Το [πλήρες κείμενο](#) της απόφασεως είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα CURIA από την ημερομηνία δημοσίευσής της

Επικοινωνία: Estella Cigna-Αγγελίδα ☎ (+352) 4303 2582